

mir
društvena integracija
razvoj omladinske politike

Revidirana Evropska povelja o učesću mladih na lokalnom i regionalnom nivou "Reći šta imaš!"

Jednostavna verzija

Nezvanični prevod

interkulturalni dijalog
učesće mladih
ljudska prava
demokratsko građanstvo
istraživanja

forum
syd

Balkans Programme

Uvod

Evropsku povelju o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou napisali su stručnjaci Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Evrope , koji je sastavni deo Saveta Evrope . U njenom nastanku učestvovali su i mladi u saradnji sa Direktoratom za omladinu Saveta Evrope.

Evropska povelja o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou sadrži mnoge važne principe, ideje i predloge akcije koji se odnose na oblast omladinske participacije. Kao zvanični dokument, međutim, ova Povelja je napisana tako da nije sasvim jednostavna za čitanje i razumevanje. Stoga su stručnjaci Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Evrope odlučili da kreiraju revidiranu verziju Evropske povelje o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou pod nazivom "Reci šta imaš!" kako bi svim zainteresovanima omogućili bolje razumevanje ovog dokumenta.

Nadamo se da će prilikom implementacije Povelje revidirana verzija biti od pomoći mladima, lokalnim i regionalnim vlastima , kao i svima ostalima koji su angažovani u ovoj oblasti. Ovaj dokument treba koristiti kao pomoć u razumevanju Evropske povelje o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou, a ne kao zamenu za nju. Shodno tome, na kraju svakog odeljka date su reference koje upućuju na odgovarajuća poglavlja u Povelji.

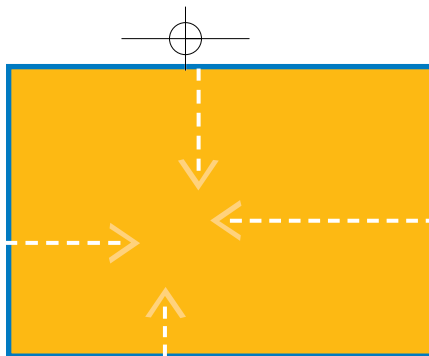
Preambula

Mladi imaju pravo, a trebalo bi da imaju i priliku, na punopravno učešće u odlukama koje utiču na njihov život, a koje se donose na lokalnom ili regionalnom nivou. Mlade takođe treba podržati i pružiti im mogućnost da se uključe u sve vrste aktivnosti. Naravno, pravo na učešće ne vredi mnogo ukoliko mladi nemaju priliku, podršku i znanje potrebno za realizaciju tog svog prava. Stoga Evropska povelja o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou govori o načinu na koji bi lokalne i regionalne vlasti trebalo da podrže mlade. Na taj način mladi će steći iskustvo i znanje o tome kako najbolje da koriste svoja prava i mogućnosti koje im se ukažu. Učešće mladih jedan je od temelja našeg demokratskog društva .

2
↑

Omogućiti mladima da učestvuju u životu zajednice ne znači samo pomoći im da iskažu svoj stav, već i podržati ih da iskoriste mogućnosti i suoče se sa izazovima koje učešće u životu zajednice podrazumeva. Ako želimo da učešće u životu zajednice bude za mlade nešto stvarno i značajno, neophodna je ne samo njihova predanost već i ozbiljna i trajna posvećenost svih ostalih koji su u ovaj proces uključeni, pre svega lokalnih i regionalnih vlasti budući da su one najbliže mladima.

Pri svakom koraku koji se preduzima sa ciljem da se promoviše učešće mladih trebalo bi imati u vidu njihove raznolike potrebe, okolnosti u kojima žive, kao i snove i nade vezane za budućnost. Ali ne smemo zaboraviti ni element zabave!

---> Principi Evropske povelje o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou

Učešće mladih u inicijativama na lokalnom i regionalnom nivou ključno je za promociju učešća uopšte.

Lokalne i regionalne vlasti moraju da se potrudu da u svim segmentima svog delovanja (*Deo I*) uzmu u obzir potrebe i stavove mladih, a to se može postići samo u saradnji sa mladima i uz konsultacije sa njima.

Principi, ideje i oblici učešća o kojima govori Evropska povelja o učešću mladih na lokalnom i regionalnom nivou odnose se na sve mlade ljude. Posebnu pažnju i podršku treba pružiti učešću mladih sa poreklom i statusom različitim od većinskog.

Recnik pojmova

Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Evrope = savetodavno telo koje čine predstavnici lokalne i regionalne vlasti

Savet Evrope = evropska organizacija osnovana 1949. godine sa ciljem da štiti i promovira ljudska prava i demokratiju i da osnaži jedinstvo između 47 država članica

Učešće mladih = učestvovanje mladih u procesu donošenja odluka

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Preambula = uvodna reč

Demokratsko društvo = društvo u kome vladu biraju građani

Principi = vrednosti i ključne ideje

Konsultovati = pitati druge za mišljenje

Prvo poglavlje – Oblasti u koje bi mladi trebalo da budu uključeni

1. Društvene, sportske i kulturne aktivnosti

Podaci

Ime: Srđan
Starost: 15
Interesovanja:
sport i muzika

Kvalitetno provođenje slobodnog vremena, sportske i kulturne aktivnosti, kao i događaji koje organizuju omladinske grupe, klubovi ili organizacije veoma su važni za mlade. U mnogim zajednicama ne postoji dovoljno interesantnih ili motivišućih aktivnosti za mlade. Takve aktivnosti i događaji ne samo da za učesnike predstavljaju izvor novih znanja kao što su organizacija događaja i skupova, timski rad, upoznavanje lokalne zajednice već im pružaju i mogućnost da steknu nove prijatelje i izgrađuju sopstvene veštine i samopouzdanje.

Lokalne i regionalne vlasti treba da podržavaju mlade i da ih podstiču na učesće u osnivanju i vođenju omladinskih klubova i grupa. Jedan od načina da se to učini jeste obezbeđivanje sredstava i prostornih kapaciteta neophodnih omladinskim klubovima i grupama za uspešnu realizaciju aktivnosti i događaja u lokalnoj zajednici. Te aktivnosti mogu biti: sportske aktivnosti, predstave, koncerti, izleti i sl.

Primer

Srđan i njegovi prijatelji vole da igraju fudbal i donedavno su igrali samo za sebe. Poželeli su, međutim, da poboljšaju svoju igru i shvatili su da im je za napredak neophodno da učestvuju u nekoj od pravih liga. Odlučili su da formiraju sopstveni tim, ali nisu bili sasvim sigurni kako se to radi i nisu imali dovoljno novca da pokriju sve troškove. Obratili su se lokalnim vlastima i izložili svoje planove. Dobili su sredstva za osnivanje i vođenje sopstvenog fudbalskog tima. Predstavnici lokalnih vlasti povezali su ih sa fudbalskim zvaničnicima. Sada je njihov tim u lokalnoj omladinskoj ligi i svakog vikenda igra protiv timova iz čitavog regiona. Srđan primećuje da u njegovom timu vlada dobro raspoloženje i kohezija ne samo zato što svi vole fudbal već i zato što je tim rezultat njihove ideje i zato što su ga, uz pomoć lokalnih vlasti, sami stvorili.

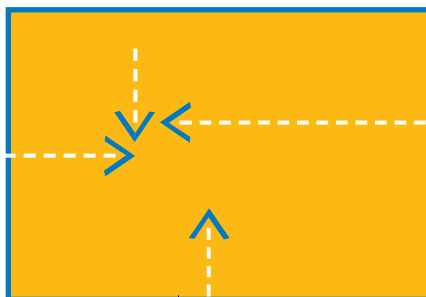

Rečnik pojmova

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Prostorni kapaciteti = prostorije i sastajališta na kojima mladi mogu da provode vreme i da se zajednički bave različitim aktivnostima

Kohezija = držati se zajedno, osećati snažnu povezanost

Rad i zapošljavanje

Nezaposlenim mladim ljudima život može biti dodatno otežan jer se suočavaju sa nedostatkom novca, osećajem izolovanosti i izostavljenosti iz života zajednice. Posledica toga je da su nezaposleni mladi manje zainteresovani za omladinske aktivnosti i grupe ili im je teško da se uključe u njih.

Lokalne i regionalne vlasti bi, zajedno sa mladima, trebalo da pronađu način da se suprotstave ovom problemu i smanje nezaposlenost. To se može postići otvaranjem centara za zapošljavanje koji bi pripremali mlade za ulazak u svet zaposlenih i pomagali im u pronalaženju posla. Isto tako, trebalo bi omogućiti pomoć svim mladim ljudima koji imaju želju da započnu sopstveni posao.

Podaci

Ime: Marija
Starost: 21
Interesovanja:
moda i putovanja

Primer

Marija od detinjstva sanja da postane frizerka. Ona već duže vreme priželjkuje da vodi svoj posao, što bi ostvarila osnivanjem sopstvene radnje. Nakon mature pokušala je da se zaposli kao frizerka, ali bezuspešno. Stoga je počela da razmišlja o otvaranju svog frizerskog salona, pošto je to posao kojim želi da se bavi.

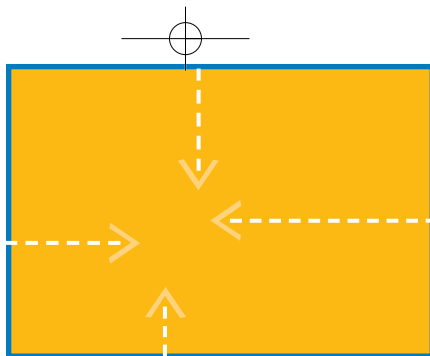
Obratila se lokalnim vlastima za pomoć i savet. Dobila je podršku i savet da pohađa kurs "Započni sopstveni posao", što bi trebalo da učine svi mladi koji planiraju da osnuju samostalnu delatnost. Iskoristila je priliku i pohađala ovaj trening tokom kog je stekla dovoljno znanja i samopouzdanja da otvori sopstveni frizerski salon. Tako je ostvarila oba svoja sna – postala je frizerka i vodi sopstveni posao.

6
↑

Rečnik pojmova

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

3. Stanovanje i okruženje u kojem se živi

U trenutku kad mladi požele sopstveni dom, trebalo bi im omogućiti da dođu do kvalitetnih i finansijski pristupačnih stambenih rešenja. Kako bi ovo bilo moguće, lokalne i regionalne vlasti bi trebalo da obezbede informacije o stambenim mogućnostima, kao i sredstva i savete za mlade koji žele da kupe ili iznajme kuću ili stan.

Lokalne i regionalne vlasti takođe bi trebalo da uključe mlade i omladinske grupe u proces odlučivanja i izvođenja radova na javnim površinama gradova i naselja. Ovo je naročito važno prilikom izgradnje novih stambenih i ostalih objekata, kao i prilikom renoviranja postojećih. Time bi se osigurala izgradnja većeg broja prostornih kapaciteta u kojima mladi provode vreme kao što su sportski tereni, parkovi, igrališta i klubovi. Vlasti bi trebalo aktivno da podstiču i podržavaju mlade i omladinske organizacije da se uključe u proces donošenja odluka i kreiranja projekata usmerenih na zaštitu i unapređenje zajednice u kojoj žive.

Primer

Aleksandar radi već dve godine i voleo bi da ima svoj stan, ali ne zna da li to sebi može da priušti. Takođe nije siguran u to kakav bi stambeni prostor bio najbolji za njega i nije potpuno upućen u svoja prava na beneficije. Kao i većina njegovih prijatelja, Aleksandar još uvek živi sa roditeljima. On donosi odluku da poseti regionalnu Kancelariju za mlade. U Kancelariji su zaposleni mladi ljudi poput Aleksandra, tako da u potpunosti razumeju njegovu situaciju. On dobija informacije i savete koji mu pomažu da donese odluku. Rečeno mu je da ima pravo na određene subvencije, što je dobro zato što stan koji želi da kupi košta daleko više nego što Aleksandar trenutno ima. Aleksandar do tog trenutka nije znao da takve beneficije postoje.

Rečnik pojmova

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Prostorni kapaciteti = prostorije i sastajališta na kojima mladi mogu da provode vreme i da se zajednički bave se različitim aktivnostima

Stambeni prostor = mesto na kome živiš ili privremeno boraviš

Podaci

Ime: Aleksandar

Starost: 20

Interesovanja:
automobili i računari

4. Prevencija

jeftin, pristupačan i dostupniji za vešće mladike. Vešće mladike koje da e...
... drugog...
... prevoz...
... naročito...
... mladi isk...
... i grup...
... region...
... omla...
... voza...
... mladil...

Ime: Radmila
Starost: 19
Interesovanja:
aerobik i životinje

Kako je...
dobrotvornih akcija...
i njeni prijatelji bili...
imali dovoljno novca da pla...
dogadaja. Radmila je plašila da bi...
da će se hor raspasti koliko nastave da...
službeniku za... pitanja pri lokalnoj...
pomoć. Nakon... snila situaciju u kojoj...
za omladinu... sastao se sa predsjed...
saobraćajne... djelstvovao specijalnu...
članove hor... ka na koncerte u gradu...
model bi... slučaju Radmilinog hora, lo...
razmatra... primene i na druge slučajeve...
podrža... grupa u gradu.

Uloga

... može svako da koristi (npr. voz...
... državne administracije kojima...
... izabrani zvaničnici, a koje su od...
građana kojima se ne bave vlasti na nacion...
Kooperacija = saradnja
Dobrotvorna akcija = rad s ciljem da se pomo...

5. Obrazovanje i škola

Mladi pohađaju školu kako bi stekli neophodno obrazovanje. Posledica toga je da mnogo vremena provode u školi učeći gradivo iz raznih predmeta i pripremajući se za testove i ispite. Škola bi, međutim, trebalo da bude mnogo više od toga budući da u njoj mladi razvijaju svoje stavove i poglede na svet u kom žive. Stoga bi škole trebalo da budu mesto na kom mladi mogu da nauče nešto o demokratiji i demokratskom društvu. Istovremeno treba voditi računa o tome da nije dovoljno samo držati predavanja o demokratiji, već da mladi u školama treba da iskuse demokratiju na delu.

Lokalne i regionalne vlasti trebalo bi da se postaraju da mladi zaista dobiju priliku da iskažu svoje mišljenje po svim pitanjima vezanim za upravljanje njihovom školom, naravno, kroz saradnju sa učenicima i nastavnicima. Učenici bi takođe trebalo da imaju pravo, priliku i sredstva da osnuju sopstvene nezavisne đачke parlamente (*Deo III*). Nastavnici, profesori i ostale nadležne osobe u obrazovnim ustanovama trebalo bi da prepoznaju važnost đачkih parlamenata i da zajedno sa njima odlučuju i upravljaju školom.

Primer

Nataša i njeni prijatelji oduvek su smatrali da bi stvari u njihovoj školi mogle biti uređene na mnogo bolji način, tako da ona bude prijatnije mesto za sve učenike. Duskora nije bilo đачkog parlamenta u okviru koga bi učenici mogli da iskažu svoje mišljenje ili da učestvuju u procesu upravljanja. Nataša i njeni prijatelji obratili su se političarima iz lokalnih struktura vlasti i održali su sastanak sa njima. Objasnili su da, uprkos tome što u školi provode puno vremena, nemaju nikakvu podršku za svoje učešće u upravljanju. Saopštili su političarima da bi mladi, ukoliko bi imali više udela u vođenju škole, verovatno bili više motivisani i zainteresovani da se uključe i u ostale aktivnosti u lokalnoj zajednici. Nakon tog sastanka lokalne vlasti su odlučile da podrže stvaranje đачkog parlamenta tako što bi obezbedile sredstva i prostorije za sastanke. Lokalni političari koji su uključeni u upravljanje lokalnim školama složili su se da uzmu u razmatranje ideje i predloge koje bi im dostavio đачki parlament. Nataša je, kao predsedavajuća đачkim parlamentom, zajedno sa svojim kolegama odlučila da prva akcija treba da bude konsultovanje sa svim učenicima kako bi se ustanovilo koja pitanja i predlozi su trenutno najvažniji.

Podaci

Ime: Nataša

Starost: 17

Interesovanja: druženje
(i angažovanje u zajednici)

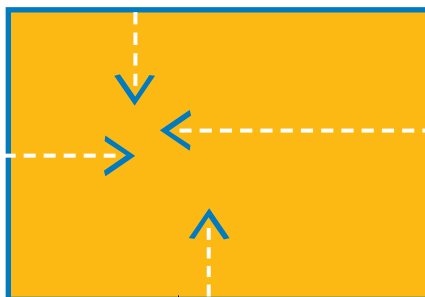

Rečnik pojmova

Demokratsko društvo = društvo u kom vladu biraju građani

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Konsultovati = pitati druge za mišljenje

6. Zdravlje

Podaci

Ime: Petar
Starost: 16
Interesovanja:
književnost i istorija

Mladi bi trebalo da imaju mogućnost da dobiju sve relevantne informacije i najbolje savete u vezi sa zdravim životom. Posebno bi trebalo voditi računa o tome da budu informisani o efektima nikotina, alkohola i droga. Ove informacije i saveti trebalo bi da budu dati bez kvalifikovanja i dodeljivanja etiketa "dobrog" i "lošeg".

Lokalne i regionalne vlasti treba da pruže savete, podršku i informacije koje su mladima neophodne kako bi bili u stanju da donose ispravne odluke vezane za ova pitanja. Čitav proces treba da se odvija u kooperaciji sa mladima i omladinskim organizacijama.

Primer

Jedan Petrov prijatelj postao je zavisn od droge. Petar se dugo osećao potpuno bespomoćnim zbog toga. Pitao se šta konkretno može da učini kako bi pomogao svom prijatelju i kako da se uključi u prevenciju narkomanije. Sastao se sa prijateljima i još nekoliko drugih ljudi koji dele njegove stavove. Zajedno su odlučili da se uključe u akciju prevencije narkomanije i podizanja nivoa svesti o narkomaniji. Stupili su u kontakt sa lokalnim vlastima kako bi saznali da li mogu da dobiju sredstva ili neku obuku o tome. Dobili su pomoć koja im je bila potrebna i, pošto su završili obuku, osnovali su omladinsku organizaciju specijalizovanu za prevenciju narkomanije i rehabilitaciju mladih narkomana. Petar smatra da je lepo što je imao priliku da svojom doprinos borbi protiv zloupotrebe droga i da ostvari kontakt sa drugima koji žele da se angažuju na tom polju.

Rečnik pojmova

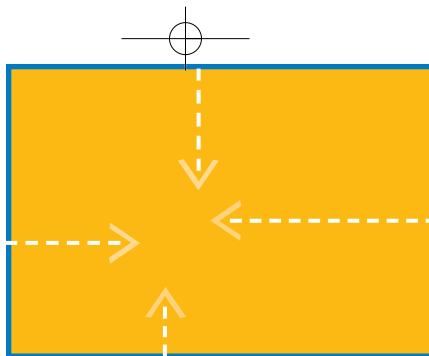
Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Kooperacija = saradnja

Narkoman = osoba koja je stekla psihičku i/ili fizičku zavisnost od neke vrste droge

Prevencija = rad na sprečavanju nekog procesa pre nego što do njega dođe

Rehabilitacija = pomoć osobama koje su prošle kroz težak period/iskustvo da se vrate u normalan život ili da iznova sagrade svoj život

7. Ljubav i seksualnost

Sjajno je biti zaljubljen i biti u vezi. Međutim, svako od nas ima nedoumice i sumnje vezane za ljubav, veze i seksualnost. Mladi se po ovom pitanju nimalo ne razlikuju, a često im je potrebno više podrške zato što imaju manje iskustva. Dakle, veoma je važno da mladi dobiju sve potrebne savete, informacije i podršku u vezi sa pitanjima partnerskih odnosa, seksualnih odnosa i seksualnosti. Naročito je važno da dobiju prave savete o tome kako da izbegnu neželjenu trudnoću i seksualno prenosive bolesti.

Ljudi imaju različite seksualne orijentacije: mnogi su heteroseksualni, ali neki su homoseksualni i/ili biseksualni. Svako od nas želi da pronađe ljubav i sreću, ali to je ponekad mnogo teže onima koji nisu heteroseksualni usled nedostatka podrške i razumevanja.

Lokalne i regionalne vlasti trebalo bi da podržavaju porodice, agencije i grupe koje mladima pružaju potrebne informacije, savete i podršku u vezi sa pitanjima ljubavi, seksualnih odnosa i seksualnosti. U uspostavljanje i razvijanje ovih aktivnosti treba svakako uključiti mlade i omladinske organizacije.

Primer

Sandra u poslednje vreme prolazi kroz težak period. Pre godinu dana seksualno ju je zlostavljao jedan mladić. Jedno vreme nije bila u stanju da govori o tome sa članovima svoje porodice. Ipak, porodica i prijatelji na kraju su uspeli da joj pomognu da prevaziđe tu situaciju. Ubrzo je shvatila da u lokalnoj zajednici postoji mnogo mladih žena koje su se suočile sa sličnim iskustvom. Odlučila je da učestvuje u osnivanju centra za pomoć mladima koji su bili žrtve neke vrste zlostavljanja. S tim ciljem stupila je u kontakt sa lokalnom zdravstvenom i socijalnom službom. Dobila je značajnu podršku za svoju ideju i trenutno sa prijateljima radi na njoj. Pokušavaju da shvate koje sve vrste podrške treba ponuditi u takvom centru kako bi se izašlo u susret potrebama mladih koji su bili suočeni sa zlostavljanjem. Saznanje da može podržati druge u prevazilaženju njihovih bolnih iskustava pomaže Sandri da izađe na kraj sa sopstvenim problemima. To je takođe uticalo na njene poslovne planove: ona sada želi da dobije stručnu obuku kako bi mogla da radi u ovoj oblasti čim završi školu.

Rečnik pojmova

Seksualno prenosive bolesti = sve vrste infekcija do kojih dolazi seksualnim putem

Seksualna orijentacija = različite seksualne preferencije/opredeljenosti

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Agencije = organizacije specijalizovane za pružanje određenih usluga

Seksualno zlostavljanje = prisilan seksualni odnos ili neželjeni predlozi i kontakti seksualne prirode

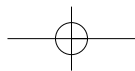

Podaci

Ime: Sandra

Starost: 17

Interesovanja:
joga i planinarenje

8. Ravnopravnost mladih žena i mladih muškaraca

Podaci

Ime: Ana
Starost: 20
Interesovanja:
rekreacija i kuvanje

Žene i muškarci još uvek nemaju isti tretman u društvu. To može predstavljati problem i jednima i drugima, ali naročito mladim ženama. Svima bi bilo bolje kada bi se ostvarila istinska ravnopravnost.

Lokalne i regionalne vlasti trebalo bi da se postaraju da mlade žene i mladi muškarci budu jednako tretirani u svojim aktivnostima i svom radu. Trebalo bi obezbediti treninge koji se bave ovom temom i podržati sve mlade, a posebno žene, u ostvarivanju punog potencijala tokom školovanja, na poslu i u svim ostalim segmentima života.

Primer

Ana nije bila sigurna čime bi želela da se bavi. Shvatila je da ne želi karijeru kakvu imaju njene prijateljice, a nisu joj se dopadali ni poslovi u kojima se oprobala u prošlosti. S druge strane, izbor zanimanja njenih muških prijatelja mnogo joj se više dopadao. Posebno je bila zainteresovana za rad s kovanim gvožđem, ali znala je da nije lako naći posao u metalurškoj industriji. Uprkos tome, žudela je za prilikom da pokaže svoje sposobnosti. Odmah je stekla utisak da potencijalni poslodavci nisu voljni da je zaposle zato što je žena. Međutim, nakon posete savetniku za zapošljavanje saznala je da su dotični poslodavci od lokalnih vlasti dobili finansijsku podršku, pod uslovom da ne vrše diskriminaciju na osnovu pola. Kada je jednom od poslodavaca skrenula pažnju na to, dobila je posao na probni period od šest meseci. Godinu dana nakon toga postala je cenjena radnica i sada zaista uživa u svom poslu. Drago joj je što su lokalne vlasti proaktivne kada je reč o borbi protiv diskriminacije žena na radnom mestu.

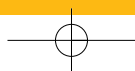
Rečnik pojmova

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Diskriminisati = različito tretirati ljude u zavisnosti od njihovog izgleda, porekla ili društvenog statusa

Biti proaktivan = ne čekati da drugi reaguju, već sam/a preuzeti inicijativu

12

9. Mladi u ruralnim područjima

Život na selu ili van gradskog područja ima svojih prednosti, ali i mana. Ponekad to znači da mladi imaju ograničene mogućnosti zbog javnog prevoza 🚌, koji negde čak uopšte ne postoji. To ima za posledicu smanjeno učešće mladih u raznim aktivnostima. Osim toga, mladima iz ruralnih područja može biti teže da nađu posao u svojoj okolini.

Lokalne i regionalne vlasti 🏛️ treba da ulože poseban napor i obezbede prevoz, zaposlenje i rešenje stambenog pitanja za mlade iz ruralnih područja kako bi i oni mogli da dostignu bolji kvalitet života. Lokalne i regionalne vlasti takođe bi trebalo da finansiraju, podržavaju i pomažu omladinske grupe i klubove, a naročito one koje vode mladi u seoskim sredinama.

Primer

Marko živi na selu. Neko vreme je bio nezaposlen, ali sada je konačno pronašao posao. Sve bi bilo u redu da mu posao nije tako daleko, posebno kada se uzme u obzir da lokalni javni prevoz funkcioniše veoma loše. Šta više, prevoz je toliko loš da Marko nije siguran da li će moći da prihvati novi posao. Odlučio je da ustanovi šta može da učini u vezi s tim. Uveren je da sistem javnog prevoza mora da se poboljša kako bi ljudi iz ruralnih područja mogli normalno da se prevoze do posla umesto da se sele u grad. Marko misli da je ovo od suštinske važnosti za opstanak sela. Stupio je u kontakt s lokalnim vlastima i zvaničnicima odgovornim za javni prevoz kako bi saznao šta se može učiniti u pogledu toga. Markova inicijativa dala je rezultate: predstavnici vlasti shvatili su da je javni prevoz u ruralnim oblastima prioritarno pitanje i sada razmatraju mogućnost da dobiju finansijska sredstva od Vlade. Time bi mogli da poboljšaju ovaj javni servis, tako da će Marko i njegovi vršnjaci moći da nastave da žive na selu, a da pri tom imaju posao u gradu.

Podaci

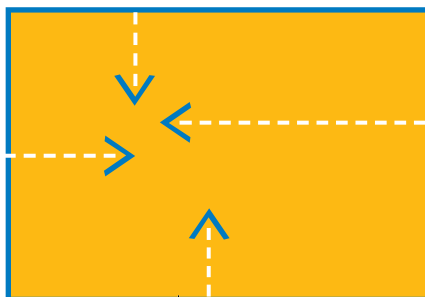
Ime: Marko
Starost: 22
Interesovanja:
fotografija i pećanje

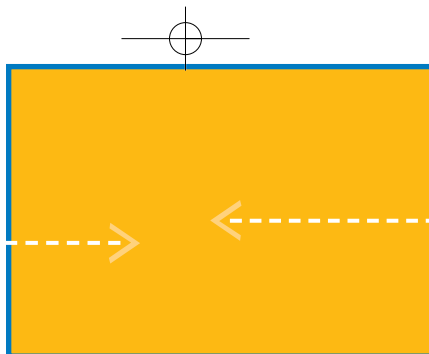
Rečnik pojmova

Javni prevoz = prevozna sredstva koja može svako da koristi (npr. voz, autobus i slično)

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Primer

Branka je bila na evidenciji Službe za zapošljavanje, ali joj nikada nije ponuđen posao u njejoj struci. Znala je da je drugim ljudima ta vrsta posla nuđena i pretpostavlja da je razlog za takav tretman njeno poreklo. Bila je frustrirana i osećala je da je nepravedno to što je diskriminisana. Sastala se sa nekoliko poslodavaca i nakon izvesnog vremena ponuđen joj je posao. Osim toga, ona je stupila u kontakt sa lokalnim vlastima sa ciljem da se nađe dugoročno rešenje za ovaj problem i da se i drugim izbeglicama obezbedi ravnopravan položaj. Posledica toga bila je da su lokalne vlasti počele da proveravaju aktivnosti poslodavaca. Zbog Brankinog i drugih sličnih slučajeva lokalne vlasti uputile su upozorenje svim poslodavcima da će se suočiti sa tužbama i kaznama ukoliko ne budu jednako tretirali sve osobe koje se prijavljuju za posao.

Rečnik pojmova

Jednakost = koncept po kom svi imamo jednaka prava uprkos tome što smo različiti

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Ljudska prava = osnovna prava koje ima svaka osoba i koja se zasnivaju na poštovanju svakog ljudskog života i ljudskog dostojanstva

Konsultovati = pitati druge za mišljenje

Diskriminisati = različito tretirati ljude u zavisnosti od njihovog izgleda, porekla ili društvenog statusa

Tužba = postupak u kome pojedinac mora da se na sudu suoči sa optužbama da je prekršio zakon

11. Prava mladih i zakon

Podaci

Ime: Siniša
Starost: 23
Interesovanja:
fudbal i crtanje

Svakoj zajednici i svakoj državi potrebna su pravila i zakonska regulativa koje svi moraju poštovati. Ovi zakoni određuju prava i odgovornosti građana. Mnogi mladi, međutim, nisu svesni svojih prava i odgovornosti i ponekad nisu sigurni šta se od njih očekuje i šta sami za uzvrat mogu očekivati.

Trebalo bi da lokalne i regionalne vlasti učine informacije o važećim zakonima dostupnim na svim mestima na kojima mladi provode vreme kao što su škole, omladinski klubovi, javni prostori, itd. Trebalo bi mladima pružiti više informacija o njihovim pravima i odgovornostima. Osim toga, predstavnici vlasti treba da pitaju mlade za mišljenje prilikom unošenja izmena u važeće zakone i propise, kao i prilikom donošenja novih zakona i propisa.

Primer

Pre nešto više od godinu dana Siniša je kupio novi muzički uređaj za auto, koji sada ne radi. Vratio se u prodavnicu u kojoj ga je kupio i tražio da mu vrate novac. Tamo mu je rečeno da garancija ne pokriva tu vrstu kvara, pošto je uzrok neodgovarajuće rukovanje. On se nije složio s tim, jer je bio vrlo pažljiv u rukovanju, pa je stoga odlučio da stupi u kontakt s lokalnim vlastima. Oni su ga posavetovali da se obrati Savetodavnom centru za zaštitu prava potrošača, gde su mu objasnili kakva prava ima kao potrošač. Rekli su mu da ima pravo na novi uređaj ili povraćaj novca pošto je do kvara došlo posle samo godinu dana. Sa ovim informacijama Siniša se vratio u prodavnicu, gde su mu dali novi uređaj, što je on prihvatio.

Rečnik pojmova

Odgovornosti = ono što bi pojedinac ili grupa trebalo da uradi, odnosno ono što se od njega/nje očekuje

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Savetodavni centar za zaštitu prava potrošača = kancelarija u kojoj se može dobiti savet o pravima potrošača, odnosno korisnika usluga

12. Interkulturalno učenje

Podaci

Ime: Nikola
Starost: 18
Interesovanja:
u slobodno vreme
disk-džokej,
voli da provodi
vreme sa devojkom
i prijateljima

Kriminal i nasilje veoma su važna pitanja za mlade. Mnogi od njih su žrtve kriminala i nasilja, a manji deo vrši nasilne i kriminalne radnje. Potrebno je da se mladi uključe u proces suprotstavljanja kriminalu i nasilju i da se uspostavi odnos poverenja između svih predstavnika vlasti, mladih i policije.

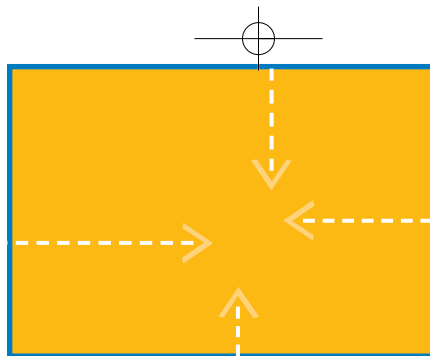
Lokalne i regionalne vlasti treba da se bave mladima za koje postoji rizik od kriminalnog ili nasilnog ponašanja, kao i onima koji su već ispoljili takvo ponašanje. Takođe bi trebalo da podrže projekte, grupe i agencije koje rade na prevenciji kriminala i nasilja svake vrste, uključujući i seksualnu eksploataciju mladih. Predstavnici vlasti bi takođe trebalo da se postaraju za to da se mišljenje mladih o ovoj temi uzme u obzir, kao i za to da se oni uključe u lokalne strukture kao što su, na primer, saveti za prevenciju nasilja.

Primer

Nikola je pre izvesnog vremena ozbiljno pretučen. Bez ikakvog razloga napala ga je lokalna banda dok se vraćao kući s fakulteta. Već neko vreme ga je brinuo porast nasilja u njegovom kraju, pa je s prijateljima razgovarao o tome šta se može učiniti kako bi se taj problem smanjio i predupredio. Napad koji je doživeo podstakao ga je da organizuje nedelju tematskih diskusija na svom fakultetu. Policija, omladinske organizacije i regionalne vlasti bile su takođe uključene, a osnovni cilj je bio saznati šta mladi misle o tom problemu. Diskusije vođene tokom čitave nedelje pokazale su da je nasilje veliki problem mnogim mladim ljudima sa Nikolinog fakulteta i iz lokalne zajednice i da svi žele da se nešto preduzme. Nikola je smatrao da mladi sami treba da se uhvate u koštac sa problemom i preuzmu inicijativu. Nakon nedelju dana tematskih diskusija došlo se do velikog broja ideja i predloga. Uspostavljen je redovan kontakt između mladih, omladinskih organizacija, lokalnih vlasti i policije sa ciljem da se zajedno bore protiv nasilja i kriminala.

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

➔ Drugo poglavlje – Kako podržati učesce mladih

Učešće mladih i trening

Mladima treba pružiti savete, smernice i podršku kako bi uspeali da se na najbolji način uključe u procese odlučivanja i akcije koje utiču na njihov život u školi, omladinskim organizacijama i lokalnoj zajednici. Treba imati na umu, međutim, da i starijima može biti potreban trening kako bi mogli da podrže učesce mladih.

Lokalne i regionalne vlasti 🇧🇪 treba da se postaraju da nastavnici, profesori i svi ostali angažovani u radu sa mladima pohađaju odgovarajuće treninge i dobiju relevantne smernice. Takođe bi trebalo obezbediti treninge, savetodavne i druge vrste podrške za mlade i pobrinuti se da svi ti procesi budu organizovani i da se odvijaju na način kojim se najbolje izlazi u susret potrebama mladih.

Učešće mladih i informacije

Jedan od najvećih problema predstavlja nedostatak relevantnih i dostupnih informacija o aktivnostima, mogućnostima i organizovanim događajima. Oseća se i nedostatak informacija o važnim aspektima života mladih kao što su stanovanje, zaposlenje, seksualnost, zakoni, prava, itd.

Lokalne i regionalne vlasti 🇧🇪 treba da podrže uspostavljanje omladinskih informativnih centara u kojima bi se mogle dobiti sve relevantne informacije na jednostavan i mladima prilagođen način. Ovakvi centri mogli bi se naći u školama, bibliotekama, omladinskim klubovima, itd. Osim toga, lokalne i regionalne vlasti 🇧🇪 trebalo bi da se pri pružanju informacija služe modernim sredstvima komunikacije, kao što su Web-prezentacije. Naravno, Web-stranice ne bi smele da budu jedino sredstvo prezentacije, pošto nemaju svi mladi pristup internetu.

Učešće mladih i mediji

Časopisi, dnevne novine, radio i TV programi i internet imaju veoma važnu ulogu u životu mladih. Oni predstavljaju izvor zabave i informacija, ali mogu uticati i na formiranje stavova i donošenje odluka.

Uprkos tome, mladi retko imaju priliku da učestvuju i radu medija ili da im na neki način doprinesu. Još teže za njih je kreiranje sopstvenih medija kao što su novine ili lokalne radio i TV stanice.

Lokalne i regionalne vlasti treba da obezbede treninge za mlade sa ciljem da ih osposobe za pristup postojećim medijima, kao i za kreiranje sopstvenih. Osim obuke, trebalo bi da pruže podršku pokušajima stvaranja omladinskih medija.

Učešće mladih i volonterske aktivnosti

Mladi su danas pod velikim pritiskom da budu što uspešniji u toku školovanja i na poslu. Posledica toga je da oni imaju veoma malo vremena za učešće u aktivnostima koje se odvijaju u njihovoj lokalnoj zajednici. Stoga je veoma važno podržati mlade ukoliko pokažu želju da se bave volonterskim radom: ne samo da bi se dobro zabavili već i zato što je takav rad veoma koristan i za njih i za zajednicu.

Lokalne i regionalne vlasti trebalo bi da pomognu volonterski rad mladih osnivanjem i finansiranjem volonterskih organizacija, posebno omladinskih volonterskih organizacija i centara. Trebalo bi, takođe, da organizuju promotivne i informativne kampanje posvećene volonterskom radu, kao i da odaju priznanje mladima za obavljeni volonterski rad.

Učesce mladih i omladinski projekti

Mladi često imaju ideje o tome kako bi se mogao poboljšati život ili rešiti neki problemi u lokalnoj zajednici, ali im za realizaciju tih ideja nedostaje ohrabrenje i neophodna podrška vlasti.

Lokalne i regionalne vlasti treba da pomognu mladima da razvijaju svoje ideje i projekte pružajući im savete, finansijska i druga materijalna sredstva. Ukoliko se neki predlog pokaže kao uspešan, postoji realna mogućnost da se život čitave zajednice poboljša. Ali čak i u slučajevima kada predloge nije moguće ostvariti ili kada nisu naročito uspešni, i mladi i predstavnici lokalnih vlasti mogu veoma mnogo da nauče iz tih iskustava.

Učešće mladih i omladinske grupe

Omladinske grupe koje osnivaju i vode mladi predstavljaju za njih idealan način da nauče nešto o učešću. U omladinskim grupama mladi imaju istinsku priliku da učestvuju u donošenju odluka, što im daje punu odgovornost za ono čime se bave. Svi mladi treba da imaju mogućnost da se uključe u neku omladinsku grupu ili da, ukoliko to žele, osnuju sopstvenu.

Lokalne i regionalne vlasti treba da imaju poseban fond za podršku omladinskih klubova i grupa, a posebno bi trebalo da se angažuju u pružanju pomoći onim grupama i klubovima koje su mladi sami organizovali i koje sami vode.

Učešće mladih i ko-menadžment

Sistem ko-menadžmenta postoji na evropskom nivou, a u nekim zemljama i na lokalnom i nacionalnom nivou. To znači da postoje strukture u okviru kojih se predstavnici vlasti često susreću sa mladima koji nastupaju kao predstavnici omladinskih organizacija. Obe strane bi u ovom procesu trebalo da imaju isti broj predstavnika i jednaka prava.

Lokalne i regionalne vlasti treba da uspostave strukture zajedničkog upravljanja (ko-menadžmenta) kako bi mladima pružili priliku da se zaista uključe u proces donošenja odluka i u realizaciju akcija koje imaju uticaja na njihov život.

Učešće mladih, političke partije i ostale grupe

Trebalo bi ohrabrivati mlade da se uključuju u sve vrste organizacija. Stoga je važno obezbediti im izbor, priliku i podršku za učešće u radu različitih organizacija i grupa kao što su političke partije, organizacije koje se bave specifičnim pitanjima, itd.

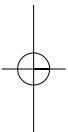
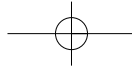
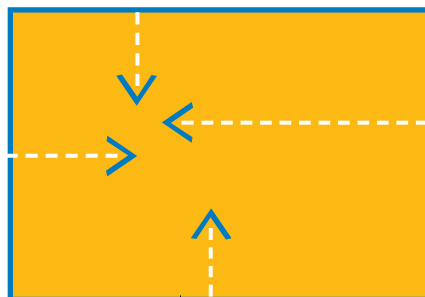
Lokalne i regionalne vlasti treba finansijski da pomognu grupama i organizacijama koje aktivno primaju i podržavaju mlade voljne da se uključe u njihove aktivnosti i strukture na svim nivoima. Trebalo bi podržati sve političke partije u nastojanju da ohrabre mlade da se zainteresuju i postanu aktivniji u politici.

Rečnik pojmova

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

Mediji = TV i radio stanice, novine, časopisi, itd.

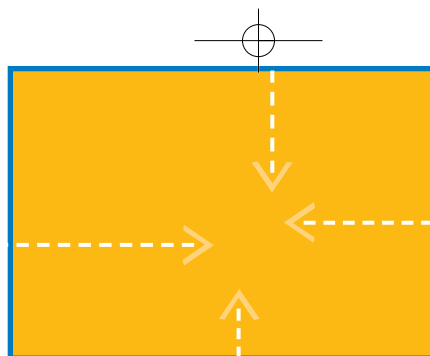

Treće poglavlje – Strukture za podršku učešća mladih

U cilju pružanja podrške učešću mladih potrebno je uspostaviti određene strukture.

Omladinski parlamenti, omladinski saveti, omladinski forumi

Sve strukture kao što su omladinski parlamenti, omladinski saveti, omladinski forumi, đачki parlamenti itd. mogu imati mnogo različitih oblika u zavisnosti od potreba mladih i predstavnika vlasti koji su uključeni u dati proces. Bez obzira na njihov oblik i način na koji su organizovani, svi mogu dati jednako dobre rezultate, ukoliko su mladi tretirani sa poštovanjem i kao ravnopravni članovi. Neophodno je da ove strukture budu fleksibilne i da se mogu menjati prema potrebama i stavovima mladih koji su u njih uključeni. Sve ove strukture trebalo bi da uključe mlade ljude različitog porekla i statusa. Kako bi se osiguralo da mladi zaista učestvuju u procesu donošenja odluka i sprovođenja akcija koje se tiču njihovog života, ove strukture bi trebalo da budu stalne i stabilne.

Podrška strukturama učešća mladih

Kako bi ove strukture bile efikasne, veoma je važno da im vlasti pruže finansijsku podršku i obezbede prostorije i druge kapacitete. Pored toga, trebalo bi im pružiti potrebne savete i informacije o tome kako da obezbede finansijsku podršku i ostale vidove podrške iz drugih izvora, na primer od privatnih kompanija.

Svi predstavnici i saradnici lokalnih i regionalnih vlasti trebalo bi da podržavaju učešće mladih, ali je ipak neophodno da podrpravaju

Rečnik pojmova

Prostorni kapaciteti = prostorije i sastajališta na kojima mladi mogu da provode vreme i zajednički se bave različitim aktivnostima

Lokalne i regionalne vlasti = strukture državne administracije kojima upravljaju izabrani zvaničnici, a koje su odgovorne za one aspekte života građana kojima se ne bave vlasti na nacionalnom nivou

